

RETSPOLITISK FORENING

HØRINGSSVAR

fra Retspolitisk Forening

vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven

(Udvidet adgang til at anvende anonyme vidner)

Justitsministeriets sagsnummer 2010-730-1206

Retspolitisk Forening har den 2. april 2002 vedr. L 139 (Forbedret vidnebeskyttelse) FT 2001-2002 2. samling udtalt sig imod anonym vidneførsel som sådan. Foreningen har ikke ændret standpunkt til dette spørgsmål i den siden da forløbne tid.

Foreningen kan således heller ikke støtte et forslag om udvidet adgang til anonym vidneførsel.

Det skal i denne sammenhæng bemærkes, at lovforslaget ikke forekommer bedre begrundet end tidligere forslag om anonym vidneførsel. Dette gælder således begrundelserne i L 167 FT 1991-92 og det ovenfor nævnte L 139 FT 2001-2002 2. samling. Samtlige lovforslag argumenterer med meget generelle betragtninger om vidnesikkerhed og hensyn til retshåndhævelsen. Det skal dog anføres, at det aktuelle lovforslag har medtaget et afsnit om retspraksis vedrørende anonyme vidner.

Til de anførte kendelser bemærkes, at de i intet tilfælde omhandler vidneanonymitet i fuld udstrækning, således at vidnets identitet forbliver ukendt for den tiltalte. Dette gælder således Vestre Landsrets kendelser af 11. maj 2009, 20. maj 2009 og 3. juli 2009, kendelse af 18. marts 2010 fra Retten i Roskilde og kendelse af 25. september 2002 fra Vestre Landsret. Disse kendelser omhandler enten anonymisering af vidnernes *nye* navne eller, som det er tilfældet med afgørelsen fra Retten i Roskilde, at foretage anonymisering af vidnets *nuværende* navn, stilling og bopæl. Østre Landsrets kendelse af 2. november 2004 anonymiserer alene efternavn, stilling og bopæl.

Det må således antages, at der for retterne endnu ikke har foreligget tilstrækkeligt velbegrundede tilfælde, der kan bruges som støtte for vidneanonymisering, hverken efter de gældende bestemmelser i retsplejelovens § 856 eller efter det aktuelle lovforslag. Udvidelsen af adgangen til anonym vidneførsel ud over, hvad der er gældende ret, understreger efter foreningens opfattelse en meget farlig illusion om anonymitet, idet der kun i yderst sjældne tilfælde vil være tale om, at retterne ikke i et eller andet omfang finder, at tiltale bør have kendskab til et vidnes identitet, selvom nye navne, bopæl, stillingsbetegnelser og efternavne er anonymiseret.

Dette, sammenholdt med tiltaltes krav på at blive bekendt med selve vidneforklaringen, vil stort set altid indebære, at anonymitet er en illusion. En udvidelse ud over, hvad der fremgår af den gældende lovs forarbejder (vidner uden nogen tilknytning til tiltalte) til også at omfatte personer, der ikke er tilfældighedsvidner, tilsigter tilsyneladende en ganske betydelig udvidelse af mulighederne for anonymisering. Dette betyder, at flere kan indkaldes som vidner med tilsagn om, at spørgsmålet om anonymisering vil blive rejst i retten. Samtidig betyder det dog, at tiltaltes muligheder for at finde ud af hvem, der afgiver et anonymt vidneudsagn vil være væsentligt bedre, end hvis der er tale om tilfældighedsvidner.

Lovforslagets bemærkninger fastslår, at adgangen til at anvende anonyme vidner ikke i alle tilfælde er begrænset til sager, hvor der er tale om særlige former for kriminalitet, og hvor der foreligger egentlige trusler mod det pågældende vidne. Selvom denne retstilstand har været gældende siden 2002, understreger den en betænkelig retsuskikkerhed om bestemmelsens anvendelsesområde. Dette blev af Østre Landsret i et høringssvar ved behandlingen af L 139 påpeget med en henstilling om at det præciseres, hvilke lovovertrædelser der sigtes til.

Sammenfattende vil retstilstanden, hvis lovforslaget vedtages, være, at der i stort set alle sager efter straffeloven og en betragtelig del af særlovgivningen vil kunne rejses krav om anonym vidneførsel, endda selvom der ikke foreligger egentlige trusler mod det pågældende vidne.

Dette tyder efter Retspolitisk Forenings opfattelse på en alvorlig udskridning i den almindelige retskultur og harmonerer på ingen måde med lovforslagets bemærkninger om, at der også fremover bør være meget snævre rammer for adgangen til at tillade anonyme vidner. De seneste års udvikling i praksis ved domstolene ved udelukkelse af tiltalte fra at overvære vidneforklaringer under hovedforhandlingen i retten bekræfter, at udskridningsrisikoen er reel, og at denne advarsel derfor bør tages ganske alvorlig.

Foreningen skal afslutningsvis bemærke, at hele problemstillingen gentagne gange har været behandlet af Folketinget og været gjort til genstand for en grundig behandling i Retsplejerådet, der med afgivelsen af betænkning nr. 1056 om anonyme vidner m.v. i 1985 har skabt et seriøst grundlag for den retspolitiske diskussion om emnet. De forudsætninger, der lå til grund for Retsplejerådets drøftelser, ses ikke i afgørende grad at have ændret sig, hvilket Folketinget også indtil 2002 har tilsluttet sig. Den anførte retspraksis tyder heller ikke på, at der er behov for hverken den nuværende retstilstand eller en ændring som foreslået. På den baggrund skal foreningen opfordre til, at forslaget ikke vedtages, og at retstilstanden fra før 2002 genindføres.

København, d. 21. januar 2011

Bjørn Elmquist
formand

Leif Hermann
medlem af bestyrelsen